



Wat mag een crisis kosten

oktober 2020

De maatregelen als gevolg van het coronavirus zijn van grote invloed op ons gedrag. Zo hebben we geaccepteerd dat afstand houden en mondkapjes de normaalste zaak van de wereld zijn. Maar ook het thuiswerken is in korte tijd een geaccepteerde manier van leven geworden. Dat we minder mogen reizen en de uitjes op rantsoen zijn nemen we voorlopig voor lief maar het zorgt er wel voor dat de economie uit balans is. Vreemd genoeg lijkt vrijwel niemand zich af te vragen hoe lang het duurt voordat het normale leven weer kan worden hervat en in welke mate de zwaarst getroffen sectoren van de economie zullen herstellen. Het is namelijk niet vanzelfsprekend dat we straks weer alle gewoontes zullen oppakken. Vooral het thuiswerken lijkt een blijvertje te zijn als gevolg waarvan de vraag naar kantoorruimte onder druk zal komen. Maar ook de dienstverlening rond kantoren (schoonmaak, horeca etc.) gaat een lastige tijd tegemoet. Voor wat betreft de zwaarst getroffen sector, de reis- en evenementenbranche, zal het nog jaren duren voordat de vraag weer is genormaliseerd. Het is te hopen dat de royale steunmaatregelen voldoende zullen zijn om de meeste luchtvaartmaatschappijen, reisorganisaties, hotels en aanverwante dienstverleners overeind te houden. En dat brengt ons bij de vraag: 'wat zijn de kosten van deze crisis'?

Het is maar hoe je rekent

De financiële schade als gevolg van de coronacrisis is immens. En ook al lijkt -4,6% voor wat betreft het World GDP draaglijk, het zijn vooral de lagere bedrijfswinsten, de afschrijvingen en de voorzieningen die voor de pijn in de economie zorgen. Natuurlijk niet in alle sectoren maar we zien wel dat het vaak gaat om kapitaal intensieve bedrijven met veel werkgelegenheid. Een goed voorbeeld is Air France-KLM dat alleen al voor 2020 een 'cashburn guidance' heeft afgegeven van zo'n € 6 miljard. Met bijna 90.000 medewerkers en talloze toeleveranciers valt te begrijpen dat dit soort bedrijven in de lucht worden gehouden door de overheid. Maar ook kleinere bedrijven



'profiteren' van alle steunpakketten. Opgeteld lijkt alleen al in Nederland zo'n € 40 miljard coronasteun te worden gegeven aan het bedrijfsleven. Dit is exclusief € 25 miljard aan gedeerde belastinginkomsten. Maar er is meer. Zo wil Brussel tot 2026 via een herstellfonds minimaal € 750 miljard beschikbaar stellen waarvan € 390 miljard in de vorm van giften. En dan is er nog het SURE programma van € 540 miljard waarvan inmiddels al € 87,4 miljard is toekend aan 16 Europese landen. Maar ook de ECB doet mee met onder andere het Pandemic Emergency Purchase programme (PEPP). Hierbij gaat het om € 1.350 miljard. Opgeteld wordt er dus extreem veel geld in de economie gepompt om bedrijven in leven te houden en faillissementen te voorkomen. Mede daarom zien we dat de werkloosheid niet extreem hard oploopt en de koopkracht redelijk op peil blijft. Hoe anders gaat het er in de VS aan toe waar een welhaast oncontroleerbaar aantal steunprogramma's is gelanceerd. Uiteenlopend van leningen aan bedrijven die in de meeste gevallen niet terug hoeven te worden betaald tot de eenmalige 'uitkeringen' van \$ 1.200,-- per volwassene en \$ 500,-- per kind. Voorts was er nog een 13-weeken 'unemployment benefit' programma van \$ 7.200,-- per persoon wat op het punt staat om te worden verlengd. En dan hebben we het nog niet eens over de bedragen die door de FED in het spel zijn gebracht. Ongeacht de manier waarop wordt gerekend, de voorlopige kosten van deze coronacrisis voor Europa en de VS zijn inmiddels zo hoog opgelopen dat politici zich op enig moment zullen gaan afvragen tot welk niveau de financiële steun nog verantwoord is.